

Guía Docente				
Datos Identificativos				2022/23
Asignatura (*)	Enfermería Comunitaria I	Código	750G01014	
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	2º cuatrimestre	Segundo	Obrigatoria	6
Idioma	Castelán			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Ciencias da Saúde			
Coordinación	Couselo Fernández, Ignacio	Correo electrónico	i.couselof@udc.es	
Profesorado	Couselo Fernández, Ignacio Vidan Martinez, Luciano	Correo electrónico	i.couselof@udc.es l.vidan@udc.es	
Web	campusvirtual.udc.gal/			
Descrición xeral	Asignatura orientada a esclarecer a aportación dos enfermeiros que traballan no eido familiar e comunitario. Pretende afianzar unha visión salutoxénica da saúde e dos cuidados, proporcionando ferramentas para promover a saúde a nivel individual e familiar, o empoderamento de pacientes e a potenciación de activos en saúde; así coma para a planificación de intervencións para promover a saúde a nivel comunitario, a partir do diagnóstico de saúde de unha comunidade e da utilización dos recursos epidemiolóxicos dispoñibles. Dado o patrón de cronicidade actual traballase tamén dende a perspectiva da prevención da enfermidade, complicacións e secuelas. Os cuidados de enfermaría neste ámbito están orientados á promoción do autocuidado, á prevención dos déficits de autocuidado e á facilitación do compromiso coas conductas promotoras de saúde que integran un estilo de vida saudable.			

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título
A29	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do entorno, para atender as persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes dunha comunidade.
A30	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos.
A31	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde mais relevantes nunha comunidade.
A32	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos poblacionais, identificando as posibles causas de problemas de saúde.
A33	Educar, facilitar e apoiar a saúde e o benestar dos membros da comunidade, cuxas vidas están afectadas por problemas de saúde, risco, sufrimento, enfermidade, incapacidade ou morte.
B1	Aprender a aprender.
B3	Aplicar un pensamento crítico, lóxico e creativo.
B6	Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional.
B10	Capacidade para adaptarse ás situacións novas.
B16	Coñecer e apreciar a diversidade e a multiculturalidade.
B20	Sensibilidade cara a temas medioambientais.
B24	Fomentar e aplicar os dereitos fundamentais e a igualdade entre homes e mulleres.
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.
C10	CB2 Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos a seu traballo ou vocación de unha forma profesional y posúan as competencias que solen demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.

C11	CB3 Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan una reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
C12	CB4 Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título		
Comprender o concepto de saúde e identificar e analizar os factores determinantes da saúde (biolóxicos, ambientais, estilos de vida, e sistemas sanitarios).	A29 A30	B1 B16 B20	C8 C10 C11 C12
Describir a evolución histórica da saúde pública e a enfermaría comunitaria	A30 A33	B3 B6 B24	C6
Desenvolver habilidades para identificar, analizar e interpretar datos estadísticos referidos a estudos poblacionais.	A31 A32	B1 B20	C4 C6 C8 C11 C12
Describir as características e os obxetivos dos distintos tipos de estudos epidemiolóxicos. Técnicas e instrumentos de recollida de datos.	A31 A32	B1 B3 B6 B10	C4 C8 C11
Describir a epidemioloxía das enfermidades transmisibles e non transmisibles na comunidade.	A29 A30 A31 A32		C10

Contidos	
Temas	Subtemas
A SAUDE E OS SEUS FACTORES DETERMINANTES	<p>- O modelo de determinantes da saúde. Valoración enfermeira dos factores da bioloxía humana, do medio ambiente, do estilo de vida o do sistema sanitario, e a súa repercusión na autonomía para o autocoidado.</p> <p>- O compromiso con un estilo de vida saudable como meta enfermeira. Instrumentos de valoración do estilo de vida e planificación de cuidados para promoverlo: o perfil do estilo de vida de Pender. Instrumento de barreiras, beneficios e autoeficacia percibida. O PAPPs: recomendacións baseadas na investigación para a prevención da enfermidade e a promoción dun estilo de vida saudable.</p> <p>- Os determinantes sociais da saúde: a crisis económico-financieira e as novas identidades. Influencia na autonomía para o autocoidado.</p> <p>- A educación sanitaria ao servizo da promoción da saúde e da prevención da enfermidade. Modelo pragmático de Salleras. Modelo transteórico do cambio de conducta. Limitacións da educación sanitaria e perspectivas do empoderamento en saúde, empoderamento de pacientes, e do coaching en saúde. Respaldo científico.</p>

<p>FUNDAMENTACIÓN TEÓRICA E XERALIDADES DA SAÚDE PÚBLICA E ENFERMARÍA COMUNITARIA</p>	<ul style="list-style-type: none"> - A saúde individual e colectiva. A salutoxénese e os activos en saúde como obxecto da saúde pública. - Modelos de atención sanitaria: bioloxicista, analítico e con perspectiva de xénero, modelo de empoderamento dos pacientes ,modelo enfermeiro salutoxénico e modelo de prevención dos déficits de autocoidado. - Concepto e funcións da saúde pública. A saúde pública en España. A promoción da saúde e a súa axenda internacional. Empoderamento, facilitación e abogacía para a saúde. - A prevención da enfermidade no mundo desenvolvido. Niveis de prevención. Evidencias de eficacia. - O diagnóstico de saúde na comunidade e a planificación sanitaria para enfermeiros comunitarios. - Da enfermaría de saúde pública á enfermaría comunitaria. Situación actual. Aportacións da enfermaría comunitaria á saúde das persoas, grupos e comunidades. Empoderamento, autocoidado e a autoatención para a saúde. A enfermeira comunitaria de enlace. As enfermeiras especialistas en enfermaría comunitaria.
<p>DEMOGRAFIA SANITARIA</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Estadísticas demográficas. - Poboacións e modelos de crecemento. - Interese para os profesionais de enfermaria comunitaria.
<p>EPIDEMIOLOXIA CLÍNICA</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Epidemioloxía de saúde pública. Método epidemiolóxico e aplicacións da epidemioloxía. Vixiancia epidemioloxica - Coidados de enfermaría baseados na evidencia. - Epidemioloxía aplicada aos problemas de saúde máis prevalentes. Interese para os profesionais de enfermaría.

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Actividades iniciais	A30 B1	1.5	1	2.5
Sesión maxistral	A29 A30 A31 A32 A33 B1 B3 B6 B16 B20 B24 C6 C8	19.5	29.25	48.75
Lecturas	A30 A32 A33 B3 B16 C4 C8	10	12.75	22.75
Traballos tutelados	A29 A30 A31 A32 A33 B1 B3 B6 B10 C4 C6 C8 C10 C11 C12	11	33	44
Proba obxectiva	A29 A30 A31 A32 A33 B16 B20 B24 C10 C11 C12	2	20	22

Atención personalizada		10	0	10
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado				

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Actividades iniciais	Actividades iniciais dirixidas a que o alumno dispoña de información organizada sobre a súa propia saúde e o seu estilo de vida, a fin de poder utilizala como unha liña de base sobre a que articular o proceso de ensino aprendizaxe.
Sesión maxistral	Sesións utilizadas para introducir os novos temas ou subtemas, axudando ao alumno a articula-los en torno ao coñecemento do que xa dispón, poñendo atención nos aspectos claves do tema, como en aqueles de máis difícil comprensión, e nas mellores estratexias para aborda-los. Esta metodoloxía poderase realizar utilizando as ferramentas informáticas institucionais, sendo o Campus Virtual a canle principal de comunicación entre profesorado e alumnado.
Lecturas	Textos que permiten afondar nos contidos da materia, ou coñecer aspectos novidosos que non se atopan regularmente nos libros de referencia dos que dispomos. - Unha parte desta metodoloxía poderase realizar utilizando as ferramentas informáticas institucionais, sendo o Campus Virtual a canle principal de comunicación entre profesorado e alumnado.
Traballos tutelados	Traballo dirixido a aprender o xeito en que se realizan determinados aspectos do coidado para a saúde ou cómo se utilizan os coñecementos, instrumentos ou ferramentas de que dispomos para facilitar o proceso. - Unha parte desta metodoloxía poderase realizar utilizando as ferramentas informáticas institucionais, sendo o Campus Virtual a canle principal de comunicación entre profesorado e alumnado.
Proba obxectiva	Proba de carácter obxectivo dirixida a avaliar se o alumno acada os obxetivos da asignatura, podendo estar conformada por diferentes tipos de preguntas sexan test, cortas, de asociación, etc...

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Atención persoalizada que se proporcionará a demanda do alumnado a fin de que éste poida seguir con aproveitamento o ritmo de aprendizaxe do grupo. É de especial interese para guiar o estudo daqueles alumnos e alumnas que non participan regularmente na aula.

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Proba obxectiva	A29 A30 A31 A32 A33 B16 B20 B24 C10 C11 C12	Proba de carácter obxectivo dirixida a avaliar se o alumno acada os obxetivos da asignatura, podendo estar conformada por diferentes tipos de preguntas sexan test, cortas, de asociación, etc... Cada pregunta correcta puntúa un punto, e a incorrecta non puntúa, sen puntuacións intermedias para as incompletas. Acadaranse a lo menos catro puntos, dos oito que se poden acadar con esta proba, para superar esta parte da asignatura.	80
Traballos tutelados	A29 A30 A31 A32 A33 B1 B3 B6 B10 C4 C6 C8 C10 C11 C12	Traballo tutelado que pode computar ata dous puntos na nota final da asignatura, sendo condición necesaria para facer o sumatorio da nota do exame e da nota do traballo, ter superado o exame e acadar a lo menos un punto no traballo tutelado. A nota do traballo virá determinada pola consecución dos obxetivos do mesmo, e polo rigor científico e metodolóxico con que o alumno o realice. Os alumnos que non acuden regularmente a clase poden solicitar seguemento de este traballo en tutoría personalizada por correo electrónico.	20

Observacións avaliación

A metodoloxía de avaliación descrita é obrigada para os alumnos de matrícula ordinaria en primeira oportunidade (xuño).

Os alumnos que concurran á segunda oportunidade (xullo) poderán escoller o mesmo sistema de avaliación ou á opción de exame único.

- Se opta polo mesmo sistema de avaliación que en xuño, excepcionalmente e só durante este curso académico, poderá conservar a nota da parte que tivera aprobada -se fose o caso- na oportunidade de xuño.

- Se opta polo sistema de exame único, deberá solicitalo por escrito ao profesor antes da data oficial da avaliación. En ese caso o exame contará con dúas preguntas adicionais relativas as materias traballadas mediante os traballos tutelados ao longo do curso. Será requisito para aprobar o exame acadar 5 puntos e que a lo menos unha de esas preguntas engadidas sexa correctamente respostada.

Os alumnos con matrícula a tempo parcial poden acollerse ao sistema de avaliación de exame único tanto na convocatoria de xuño como na de xullo, debendo solicitar esta opción por escrito ao profesor antes da data oficial de avaliación.

A calificación de Matrícula de Honra poderán obtela os alumnos que puntúen a lo menos un 9, con preferencia para as calificacións de 10. O profesor poderá dirimir quen obtén esta calificación utilizando a tal fin o contido do exame e dos traballos tutelados. En caso de igualdade de condicións e habendo máis aspirantes que matrículas, o profesor pode convocar aos alumnos aspirantes para a realización de unha proba voluntaria que dirimirá quen obtén a calificación MH ata o máximo de matrículas permitido.

Fontes de información

Bibliografía básica

- Acinas Acinas et al. (2018). Enfermería Familiar y Comunitaria. Formación Alcalá
- Martínez Riera, J.R., Del Pino Casado, R. (2014). Manual práctico de enfermería comunitaria . Elsevier
- Icart Isern, M.T., Guàrdia Olmos, J., Isla Pera, P. (2003). Enfermería Comunitaria II. Epidemiología. Barcelona. Ed. Masson.
- Fernández-Crehuet Navajas, J., Espigares García, M. (2016). Piédrola Gil, Gonzalo (1907-1996). Medicina preventiva y salud pública. Elsevier
- García Suso A., Vera Cortés M., Campo Osaba A. (2001). Enfermería Comunitaria. Bases teóricas.. Madrid. Difusión avances de Enfermería.
- Sánchez Moreno A, Aparicio Ramón V, Germán Bes C, Mazarrasa L. (2000). Enfermería Comunitaria. Tomo 1. Madrid. McGraw Hill Interamericana.
- Sánchez Moreno, A. (2000). Enfermería Comunitaria 2. Epidemiología y Enfermería. Madrid. McGraw Hill Interamericana
- Flores Bienert, M.D., González Cuello, A.M. (2013). Bases de la enfermería comunitaria y educación para la salud. Diego Marin Libro Editor
- Campo Osaba, A. (2009). Enfermería comunitaria . Madrid : Difusión Avances de enfermería
- Frías Osuna, A. (2002). Salud pública y educación para la salud. Masson
- Martín Zurro, A., Jodar Solà, G. (2018). Atención familiar y salud comunitaria : conceptos y materiales para docentes y estudiantes. Barcelona. Elsevier
- Ruiz Fernández, M.D. (2020). Manual de enfermería familiar y comunitaria. Primera edición. Almería Editorial. U. de Almería
- Cobas Couto, E. (2020). La Revolución Enfermera. Elvira Cobas Couto
- Cobas Couto, E. (2020). Alquimia Enfermera. Elvira Cobas Couto

Bibliografía complementaria

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Bioloxía/750G01002

Sistemas da información e comunicación en ciencias da saúde/750G01004

Bases para a interpretación do coñecemento científico/750G01008

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Enfermaría Comunitaria II/750G01019

Estancias Clínicas IV/750G01028

Observacións

Para axudar a conseguir unha contorna inmediata sustentable e cumprir co obxectivo da acción número 5: ?Docencia e investigación saudable e sustentable ambiental e social? do "Plan de Acción Green Campus Ferrol":1.- A entrega dos traballos documentais que se realicen nesta materia realizarase a través de Moodle, en formato dixital sen necesidade de imprimilos2.- Débese facer un uso sostible dos recursos e a prevención de impactos negativos sobre o medio natural3.- Débese ter en conta a importancia dos principios éticos relacionados cos valores da sostenibilidade nos comportamentos persoais e profesionais4.- Segundo se recolle nas distintas normativas de aplicación para a docencia universitaria deberase incorporar a perspectiva de xénero nesta materia (usarase linguaxe non sexista, utilizarase bibliografía de autores de ambos os sexos, propiciarse a intervención en clase de alumnos e alumnas?)5.- Traballarase para identificar e modificar prexuízos e actitudes sexistas, e influirase na contorna para modificalos e fomentar valores de respecto e igualdade6. Deberanse detectar situacións de discriminación por razón de xénero e proporanse accións e medidas para corrixilas7. Facilitarase a plena integración do alumnado que por razón físicas, sensoriais, psíquicas ou socioculturais, experimenten dificultades a un acceso axeitado, igualitario e proveitoso á vida universitaria.

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías